

opusdei.org

Väčšie ako tvoje srdce (6): Pokánie a zmierenie

Šiesta časť série „Boj, blízkosť, poslanie“. Len Boh je väčší než naše srdce, a preto ho môže len on úplne uzdraviť a zmieriť. Šiesta časť série „Boj, blízkosť, poslanie“.

26.09.2024

Časť fascinácie, ktorú Ježiš vyvolával u svojich súčasníkov, spočívala v jeho schopnosti uzdravovať neliečiteľné. Pán priťahoval veľkú pozornosť aj

vďaka prekvapivým zázrakom, sile a originalite svojej kázne, svojou sympatickosťou a dobrou náladou, pretože sa javil ako Mesiáš prisľúbený v Písmach... Avšak mnohí sa k nemu približovali najmä kvôli zázrakom, ktoré konal s chorými. Rozšírila sa správa, že malomocní, ochrnutí, slepí, hluchonemí alebo ľudia s problémami mobility boli uzdravení vďaka jeho slovám a skutkom.

Ale ten tajomný lekár vracal zdravie telu aj preto, aby ukázal väčšiu moc: uzdravovať duše. Ježiš zmieruje tak, ako by to mohol urobiť len Boh: prichádza uzdraviť hĺbku nášho srdca. „Čo je ľahšie - povedať: »Odpúšťajú sa ti hriechy,« alebo povedať: »Vstaň a choď«? Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má na zemi moc odpúšťať hriechy“ - povedal ochrnutému: „Hovorím ti: Vstaň, vezmi si lôžko a choď domov!“ (Lk 5,23-24). Pánovi záleží predovšetkým

na tom, aby uzdravil našu vnútornú slepotu: tú, ktorá nám bráni uvedomiť si všetko, čo od neho dostávame. Chce uzdraviť našu nemotu, našu neschopnosť pomenovať zlo, ktoré je v nás; hluchotu, ktorá nám bráni počúvať Boží hlas a potreby nášho blížneho; našu paralýzu, ktorá nám bráni hýbať sa smerom k tomu, čo nás môže skutočne oslobodiť; alebo malomocenstvo, ktoré nás núti veriť, že nie sme hodní Boha, ktorý nás neustále hľadá. Každý moment Kristovho života, najmä jeho utrpenie a zmŕtvychvstanie, prejavuje jeho túžbu uzdravovať. Jediné, čo potrebuje, je nájsť v nás rovnakú túžbu. Uzdravenie je možné iba vtedy, ak neskrývame našu ranu pred tým, ktorý má moc uzdraviť.

Boh je väčší ako naše srdce

„Ale to všetko je od Boha, ktorý nás skrze Krista zmieril so sebou a zveril

nám službu zmierenia,“ píše svätý Pavol Korinťanom. „Veď v Kristovi Boh zmieril svet so sebou a nepočítal ľuďom ich hriechy. A nám odovzdal slovo zmierenia“ (2 Kor 5,18-19).

Prvé kresťanské komunity, pravdepodobne v kontraste s tvrdou sociálnou logikou, ktorá ich obklopovala, postupne pochopili, že zmierenie s Bohom a s ostatnými bolo darom, ktorý mohol prísť iba zhora. Uvedomovali si, že my nemôžeme „spôsobiť“ Božie odpustenie naším pokáním alebo skutkami nápravy, ale môžeme len s vďakou prijať tento nezištný dar — „milosť“, ktorú nám ponúka.

Je ľahké - bez toho, že by sme si to uvedomovali - uplatňovať na Božie odpustenie logiku príliš ľudského odpustenia. Pre striktne právnu mentalitu je dôležité zaplatiť pokutu, určiť, koľko je potrebné napraviť, a vynaložiť úsilie na obnovenie rovnováhy pred spôsobenou škodou.

Ale práve túto logiku, so skrytou beznádejou, ktorú môže vyvolať u toho, kto nemá ako napraviť, Ježiš prišiel prekonať. „Pozri, aké hlboké je milosrdenstvo Božej spravodlivosti! — Pretože v ľudských súdoch sa trestá ten, kto prizná svoju vinu: a v Božom súde sa odpúšťa“^[1].

Prvý list svätého Jána nám tiež prináša túto utešujúcu správu slovami, ktoré nás môžu naplniť pokojom: „Podľa toho poznáme, že sme z pravdy, a upokojíme si pred ním srdce. Lebo keby nám srdce niečo vyčítalo, Boh je väčší ako naše srdce a vie všetko.“ (1 Jn 3,19-20). Ježiš opakuje znova a znova, že prišiel, aby nás spasil, a nie odsúdil^[2], no napriek tomu sa v nás ľahko môžu ozvať hlasy, ktoré nás znepokojujú: hlas slabej nádeje, ktorý nabáda, aby sme to vzdali, pretože neverí, že Boh môže odpustiť všetko; alebo hlas pýchy, ktorý neznesie, že sa znovu

stretáva so svojou vlastnou slabosťou.

Pápež nás povzbudzuje, aby sme sa týmto hlasom postavili: „Ty, sestra, brat, ak ťa desia tvoje hriechy, ak ťa tvoja minulosť znepokojuje, ak sa tvoje rany nechcú zahojiť, ak ťa tvoje neustále pády demoralizujú a zdá sa, že si stratil nádej, prosím, neboj sa. Boh pozná tvoje slabosti a je väčší ako tvoje chyby. Boh je väčší ako naše hriechy, je oveľa väčší. Žiada ťa len o jednu vec: aby si svoje slabosti a biedy nenechával v sebe, ale ich priniesol k nemu, postavil ich pred neho, a z dôvodov na zúfalstvo sa stanú príležitosťami na vzkriesenie“^[3].

V rovnakom duchu nás svätý Josemaría pozýval všímať si postavy, ktoré prichádzajú k Ježišovi, vedomé si toho, že nemajú žiadnu možnosť zaplatiť za svoje uzdravenie, ani fyzické, ani duchovné. Ale toto

presvedčenie im otvára dvere k skutočnému duchovnému životu, do priestoru nezaslúženej milosti, kde je práve táto „milosť“ tým najdôležitejším: „Myslíš si, že tvoje hriechy sú mnohé, že ťa Pán nebude môcť vypočuť? Nie je to tak, pretože jeho srdce je plné milosrdenstva (...). Pozrite sa, čo nám rozpráva svätý Matúš, keď privádzajú k Ježišovi ochrnutého. Ten chorý nič nehovorí: je len tam, v Božej prítomnosti. A Kristus, pohnutý tou kajúcnosťou, tým bôľom toho, kto vie, že si nič nezaslúži, bez váhania reaguje svojím obvyklým milosrdenstvom: maj dôveru, odpúšťajú sa ti tvoje hriechy“^[4].

Uzdrav ma, Pane, z toho, čo je predomnou skryté

Presvedčenie, že Boh nám vždy odpúšťa, rezonuje aj v srdci žalmistu: „Vyznal som sa ti zo svojho hriechu a nezatajil som svoj priestupok.

Povedal som si: ‚Vyznám Pánovi svoju nepravosť.‘ A ty si mi odpustil zlobu môjho hriechu.“ (Ž 32,5). Takto sa aj my približujeme k tajomstvu svätej omše: aby sme sa mohli zjednotiť s Ježišovým krížom, aby sme vstúpili do jeho láskyplnej premeny všetkého zla v dejinách, začíname tým, že pokorne priznávame svoju vinu; a pritom sa bijeme do prs, aby sme prebudili svoje srdce^[5].

V tejto naliehavosti priznať naše vedomé či nevedomé hriechy niektorí videli možnú psychologickú nerovnováhu alebo túžbu zatažovať dušu zbytočnými bremenami. V skutočnosti, hoci existujú prehnané sklony, ktoré brzdia rast vnútorného života, je tu aj zdravý pocit viny, nevyhnutný na to, aby sa srdce mohlo rozvinúť. Sloboda existuje iba tam, kde je zodpovednosť, kde sú naše činy brané vážne. Každý proces duchovného rastu vedie cez

nebojácne a realistické
konfrontovanie sa s našimi vlastnými
činmi; aj tými, pri ktorých cítime
nepokoj či výčitky svedomia.
Potrebujeme spoločne s Bohom
uvažovať nad našimi myšlienkami,
slovami, skutkami a zanedbaniami^[6]:
pochopiť, kde sme mohli zraniť —
alebo, čo je snáď ešte horšie, správať
sa ľahostajne — k Bohu a k iným; kde
sme ublížili sami sebe, tým, že sme v
našej duši nechali rásť kúkoľ. Pretože
iba pravda nás oslobodí (porov. Jn
8,32), najmä pravda o našom
vlastnom živote.

V tejto úlohe sa musíme vyhnúť trom
pokušeniam: po prvé, zľahčovať našu
vinu povrchným spytovaním
svedomia alebo tým, že sa vyhneme
vnútornému tichu, v ktorom nás
čaká Duch Svätý, aby nám ukázal
našu vlastnú pravdu; po druhé,
prenášať vinu na druhých alebo na
okolnosti, čím sa prezentujeme ako
obete alebo ako tí, ktorí nikdy

nikomu neublížili; a nakoniec, pokušenie, ktoré sa zdá byť opakom toho predchádzajúceho, ale nakoniec vedie k rovnakej neplodnej sebauspokojivosti: sústredenie nášho pokánia na zranenú pýchu, na sklamanie zo seba samých, pretože sme opäť zlyhali.

„Kto však vie o všetkých svojich poblúdeniach? Očisť ma od chýb, ktoré si neuvedomujem, a svojho služobníka zachráň od pýchy, aby ma neovládala. Tak budem bez škvrny a čistý od veľkého hriechu.“ (Ž 19,13-14). Zdravý pocit viny nie je prejavom „maniackeho lovca nepoškvrnených pracovných výkazov“^[7], ale pokorou toho, kto chce objaviť, čo ho vzdáľuje od Boha, čo vytvára rozdelenie v jeho duši a v jeho okolí, čo mu bráni dávať a prijímať lásku. Nevyznávame svoju „nedokonalosť“, ale svoju ľahostajnosť alebo nedostatok lásky, prejavené v konkrétnych skutkoch:

„Bola alebo je vo mne smietka niečoho, čo ťa nepotešilo, niečoho, čo by ťa, Pane, láska moja, mohlo bolieť?“^[8]. Z tohto postoja môže vyjsť svetlo, ktoré nám pomôže pokojne odhaliť našu vlastnú pravdu: pozrieť sa hlboko do svojho srdca, kde už prebýva Božie kráľovstvo (porov. Lk 17,21) a snaží sa v nás preraziť cestu. Zdravý pocit viny je spojencom v našom úsilí byť viac Božími; katalyzátorom našich „následných obrátení“^[9], ak si uvedomíme, že bez neho nemôžeme nič urobiť.

Sviatosť, ktorá prinavracia krásu svetu

Svätý Augustín hovoril, že „Cirkev je zmierený svet“^[10]. Z toho vyplýva, že Božia rodina sa rozvíja „zmierovaním sveta s Bohom. To je veľké apoštolské poslanie každého z nás“^[11]. A sviatosť zmierenia je jedným z hlavných centier tohto veľkého procesu obnovy, zmierenia a

odpustenia. Je to najlepšie miesto, kde môžeme získať odstup od svojej viny; tam si uvedomujeme, že hoci sme hriešnici, nie sme svojím hriechom; a že pred Otcom, ktorý nás miluje bez podmienok, nemusíme nič skrývať. Sviatosť zmierenia nám pomáha čeliť našej krehkosti, našim rozporom, našim ranám a ukázať ich jedinému lekárovi, ktorý ich môže vyliečiť. Svätý Pavol to robil s absolútnou istotou: „A tak sa budem radšej chváliť svojimi slabosťami, aby vo mne prebývala Kristova sila“ (2Kor 12,9).

áto dôvera však ide ruka v ruke s lútosťou, utrpením srdca nad zlom, ktoré v sebe nachádzame: „Úplne zmy zo mňa moju vinu a očisť ma od hriechu. Vedomý som si svojej neprávosti a svoj hriech mám stále pred sebou.“ (Ž 51,4-5). Katolícka tradícia zvyčajne rozlišuje dva druhy lúlosti: tú, ktorá vychádza z lásky k Bohu —pokánie za odmietnutie lásky

Najsvätejšej Trojice, teda tých najdôležitejších osôb v mojom živote —, alebo tú, ktorá vzniká nepriamo, či už z pochopenia škody spôsobenej hriechom, jeho duchovných následkov, alebo z dôvery v múdrosť Cirkvi^[12]. Prvý druh ľútosti sa nazýva „dokonalá ľútosť“: ňou Boh odpúšťa hriechy, aj ťažké, za predpokladu, že sa človek rozhodne prijať sviatosť zmierenia, keď to bude možné.

Druhý druh je nazývaný „nedokonalá ľútosť“; aj to je Boží dar, ktorý začína duchovnú cestu, pretože nás pripravuje na prijatie odpustenia hriechov vo sviatosti. Skutky ľútosti, ktoré môžu byť krátkymi modlitbami v priebehu dňa — „Odpusť mi, Ježišu!“ —, prebúdajú túto bolesť srdca; pripravujú nás na hojnejšie prijatie a zdieľanie Božieho milosrdenstva.

Katechizmus Cirkvi nám tiež pripomína, že popri sviatosti pokánia, jedinom mieste, kde nás

Ježiš oslobodzuje od ťažkých hriechov, môžeme získať zmierenie s ostatnými hriechmi aj inými spôsobmi. Sväté Písmo a Otcovia Cirkvi medzi ne radia „úsilie o zmierenie sa s blížnym, slzy pokánia, starostlivosť o spásu blížneho (porov. Jak 5,20), príhovor svätých a praktizovanie lásky, ktorá zakrýva množstvo hriechov“ (1Pt 4,8)^[13]. Napriek tomu Cirkev stále odporúča sviatosťnú spoveď aj na menej závažné previnenia. Svätý Pavol VI. pripomínal, že „častá spoveď zostáva privilegovaným prameňom svätosti, pokoja a radosti“^[14]. A svätý Josemaría hovorí: „Pristupujte týždenne — keď je treba, bez škrupúl aj častejšie, ku Sviatosťi zmierenia, k božskej sviatosťi odpustenia, (...) a znovu objavíme svet krásny a radostný, taký nádherný a čistý, aký vyšiel z Božích rúk; a ak sa naučíme ľutovať svoje hriechy, s rovnakou krásou ho znovu navrátime jemu“^[15].

Častá spoveď nám umožňuje precítiť srdce a zabraňuje, aby sme si zvykli na našu chladnosť, na náš odpor voči Božej láske. Benedikt XVI. raz poznamenal: „Je pravda, že naše hriechy sú takmer vždy tie isté, ale čistíme svoje domy, svoje izby aspoň raz za týždeň, hoci špina je stále rovnaká, aby sme žili na čistom mieste, aby sme mohli začať odznova; inak sa špina možno nevidí, ale hromadí sa. Niečo podobné platí aj pre dušu, pre mňa samého; ak sa nikdy nevyspovedám, duša sa zanedbáva a nakoniec som vždy so sebou spokojný a už nechápem, že sa musím snažiť byť lepším, že musím napredovať. A toto očistenie duše, ktoré nám Ježiš dáva vo sviatosti spovede, nám pomáha mať bdelejšie, otvorenejšie svedomie, a tak aj duchovne a ľudsky dozrievať“^[16].

„Sviatosť zmierenia musí znovu nájsť svoje ústredné miesto v kresťanskom živote,“ napísal pápež

František^[17]. Okrem liečenia veľkých rán je táto sviatosť nevyhnutným spojencom v každodennom kresťanskom živote: pomáha nám lepšie sa spoznávať a zblížiť sa s milosrdným srdcom Boha. Len ťažko okamžite prekonáme všetky návyky alebo sklony, ktoré nás vedú k zlu: milosť počíta s dejinami a musí sa spojiť s našimi^[18]. Preto, bez nereálnych očakávaní, ktoré by nás mohli priviesť k zúfalstvu nad našou slabosťou, ba dokonca nad milosťou, majme vždy pohľad upretý na Ježiša; nikdy neprestávajme prichádzať k tomu, kto nás chce a môže uzdraviť. Pretože duchovný život je „neustále začínať a znovu začínať. — Začať odznovu? Áno! Vždy, keď urobíš úkonľútosti“^[19].

^[1] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 309.

[2] Porov. napr. Jn 3,17; 12,47.

[3] Pápež František, Homília, 25-III-2022.

[4] Sv. Josemaría, *Boží Priatelja*, č. 253.

[5] Porov. *Rímsky misál*, začiatocné obrady.

[6] *Tamtiež*.

[7] Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, č. 75.

[8] Sv. Josemaría, *Vyhňa*, č. 494.

[9] Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, č. 57.

[10] Sv. Augustín, *Kázeň 96*, č. 8.

[11] F. Ocáriz, *Pastoračná správa*, 21-X-2023.

[12] Porov. *KKC*, č. 1452-1453.

[13] *Tamtiež*, č. 1434.

[14] Sv. Pavol VI, Apoštolská exhortácia *Gaudete in Domino*, č. 52.

[15] Sv. Josemaría, *Boží Priatelja*, č. 219.

[16] Benedikt XVI, Katechéza, 15-X-2005.

[17] Pápež František, *Misericordia et misera*, č. 11.

[18] Porov. pápež František, *Gaudete et exsultate*, č. 50.

[19] Sv. Josemaría, *Vyhňa*, č.384.

Andrés Cárdenas Matute

pdf | document generated
automatically from <https://opusdei.org/sk-sk/article/vacsie-ako-tvoje-srdce-pokanie-a-zmierenie/> (20.03.2026)